

Szczególna regulacja prawna dotyczy nauczycieli zatrudnionych w kuratoriach oświaty, na stanowiskach, na których są wymagane kwalifikacje pedagogiczne, które z mocy prawa uzyskują stopień awansu zawodowego nauczyciela mianowanego w przypadku spełnienia wskazanych w art. 13 u.z.kn. przesłanek:

- 1) do 31 sierpnia 2022 r. nie uzyskali stopnia nauczyciela mianowanego;
- 2) posiadają co najmniej 3-letni okres świadczenia pracy na tych stanowiskach.

Należy zauważyć, że wskazana regulacja prawna stanowi jedyny dopuszczony przez przepisy u.z.kn. przypadek uzyskania kolejnego stopnia awansu zawodowego w mocy samego prawa.

Art. 9c **[Staż nauczyciela]**

Normy prawne art. 9c KN zawierały do 31 sierpnia 2022 r. przepisy odnoszące się do zasad odbywania stażu oraz przydzielania nauczycielom opiekuna stażu. Z uwagi na rezygnację przez ustawodawcę z instytucji stażu wskazany przepis został w całości uchylony.

Art. 9ca **[Przygotowanie do zawodu nauczyciela]**

Wprowadzony na mocy u.z.kn. przepis art. 9ca reguluje zasady odbywania przez nauczyciela przygotowania do zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9a ust. 2 KN. Zgodnie z przepisami ust. 1 podstawowy czas trwania przygotowania do zawodu nauczyciela wynosi 3 lata i 9 miesięcy. Ustawodawca w żaden sposób nie określa momentu rozpoczęcia przygotowania do zawodu nauczyciela (por. uchylony art. 9d ust. 1 KN), a tym samym okres ten należy liczyć od momentu podjęcia przez nauczyciela zatrudnienia w szkole, na warunkach, o których mowa w art. 9a ust. 2 KN.

W przypadku nauczycieli akademickich, o których mowa w art. 9a ust. 2, posiadających stopień naukowy lub pracujących wcześniej w szkołach za granicą, ustawodawca dopuszcza możliwość skrócenia ich przygotowania do zawodu nauczyciela do 2 lat i 9 miesięcy. W takim wypadku nauczyciel składa do dyrektora szkoły oświadczenie o wymiarze, w jakim zamierza odbyć przygotowanie do zawodu nauczyciela, nie później niż do zakończenia roku szkolnego

w drugim roku odbywania przygotowania do zawodu nauczyciela. Możliwość skorzystania ze skróconego okresu przygotowania do zawodu nauczyciela w trybie art. 9ca ust. 2 KN jest uprawnieniem nauczyciela.

Złożenie przez nauczyciela wniosku o zastosowanie wobec niego skróconego okresu odbywania przygotowania do zawodu nauczyciela rodzi po stronie dyrektora obowiązek jego uwzględnienia, o ile nauczyciel wykaże spełnienie warunków stanowiących podstawę skrócenia okresu odbywania przygotowania do zawodu nauczyciela.

Możliwość zastosowania skróconego okresu odbywania przygotowania do zawodu nauczyciela dotyczy również nauczycieli wskazanych w ust. 3 omawianego przepisu, tj. nauczycieli, którzy przed nawiązaniem stosunku pracy w szkole byli nauczycielami akademickimi i legitymowali się co najmniej 3-letnim okresem pracy na uczelni lub w dniu nawiązania po raz pierwszy stosunku pracy w szkole posiadali co najmniej 5-letni okres pracy i znaczący dorobek zawodowy. W takim wypadku dyrektor szkoły uprawniony jest, ale nie obowiązany, do uwzględnienia wniosku nauczyciela o zastosowanie skróconego okresu odbywania przygotowania.

Stosownie do przepisów ust. 5 nauczyciel może złożyć do dyrektora szkoły przedmiotowy wniosek, nie później niż do zakończenia roku szkolnego w drugim roku odbywania przygotowania do zawodu nauczyciela.

W ocenie autora ustawodawca nie wskazuje co prawda żadnych kryteriów wyrażania przez dyrektora szkoły zgody na skrócenie okresu przygotowania do zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9ca ust. 4 KN, ale wydaje się zasadne przyjmować, że decyzja dyrektora szkoły powinna przybierać formę pisemną, a w przypadku odmowy wyrażenia zgody na zastosowanie przepisów art. 9ca ust. 4 zawierać uzasadnienie wskazujące przyczyny tejże odmowy.

Stosownie do art. 9ca ust. 6 KN nauczyciel mianowany może złożyć wniosek o podjęcie postępowania kwalifikacyjnego na stopień nauczyciela dyplomowanego po przepracowaniu w szkole co najmniej 5 lat i 9 miesięcy od dnia nadania stopnia nauczyciela mianowanego. Tym samym, rezygnując z okresów obligatoryjnego zatrudnienia po uzyskaniu stopnia awansu nauczyciela mianowanego (1 rok) i stażu na stopień awansu zawodowego (2 lata i 9 miesięcy), ustawodawca wprowadza wymóg przepracowania w szkole określonego okresu.

Analogicznie jak w przypadku nauczyciela początkującego ustawodawca dopuszcza skrócenie okresu przepracowania w szkole wymaganego dla wszczęcia postępowania o nadanie stopnia awansu nauczyciela dyplomowanego o jeden

rok, tj. do 4 lat i 9 miesięcy, w przypadku nauczycieli posiadających stopień naukowy albo prowadzących zajęcia w szkole za granicą przed nawiązaniem stosunku pracy w szkole w Rzeczypospolitej Polskiej.

Przepisy ust. 1, 2, 4, 6 i 7 posługują się pojęciem odbywania przygotowania do zawodu nauczyciela oraz okresów przepracowanych. Pojęcie okresu przepracowanego znane jest przepisom ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (dalej: u.p.s.) i rozumie się przez nie faktyczne wykonywanie pracy przez pracownika samorządowego, a nie jedynie pozostawanie w stosunku pracy.

Inaczej niż w dotychczasowym stanie prawnym znowelizowane przepisy KN umożliwiają zdefiniowanie okresu przepracowanego w oparciu o treść norm prawnych art. 9ca ust. 8–10.

Dla uznania, że nauczyciel przepracował dany okres lub też odbywał w danym okresie przygotowanie do zawodu nauczyciela w pierwszej kolejności konieczne jest ustalenie wymiaru pensum dydaktycznego nauczyciela. Stosownie do przepisów ust. 8 do wskazanych okresów zalicza się bowiem wyłącznie okresy zatrudnienia w szkole w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć zgodnie z wymaganymi kwalifikacjami.

Zgodnie z ust. 9 okresem przepracowanym jest okres faktycznego świadczenia przez nauczyciela pracy, jak również okres jego nieobecności w pracy, krótszy niż 30 dni nieprzerwanej nieobecności w pracy. Wyjątek w tym zakresie stanowi korzystanie przez nauczyciela z urlopu wypoczynkowego i, jak należy przyjmować, również uzupełniającego urlopu wypoczynkowego udzielonego na podstawie art. 66 ust. 1 KN oraz okres zatrudnienia na tych stanowiskach, na których są wymagane kwalifikacje pedagogiczne w instytucjach wskazanych w art. 1 ust. 2 pkt 1 KN lub czas urlopowania lub zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy na podstawie u.z.z. (art. 6ca ust. 10 i 11 KN). Nie jest jednak uznawany za okres przepracowany czy okres odbywania przygotowania do zawodu nauczyciela chociażby okres korzystania przez nauczyciela z urlopu zdrowotnego, urlopu bezpłatnego, urlopów związanych z rodzicielstwem.

Zgodnie z ust. 11 nauczycielowi odbywającemu przygotowanie do zawodu nauczyciela dyrektor szkoły przydziela spośród nauczycieli mianowanych lub dyplomowanych mentora. Mentorem nie może być nauczyciel zajmujący stanowisko kierownicze, z wyjątkiem przedszkoli, szkół i placówek prowadzonych przez osoby fizyczne oraz osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego, niepublicznych lub szkół polskich, oraz szkół artystycznych,

w których mentorem może być również nauczyciel mianowany lub dyplomowany zajmujący stanowisko kierownicze.

Przepisami ust. 12 ustawodawca określa katalog obowiązków mentora, które, najogólniej mówiąc, sprowadzają się do koordynowania procesów wdrażania nauczyciela do pracy w zawodzie, udzielania pomocy w tym zakresie, umożliwienia obserwacji prowadzonych zajęć czy też inspirowania i zachęcania nauczyciela do podejmowania wyzwań zawodowych. Na mentora nałożony został, bliżej jednak niesprecyzowany, obowiązek poszerzania wiedzy i doskonalenia umiejętności w zakresie niezbędnym do pełnienia swojej funkcji.

Do istotnych obowiązków mentora należy zaliczyć, wspomniany już przy okazji omawiania regulacji art. 6a KN, obowiązek wydania opinii na temat nauczyciela odbywającego przygotowanie do zawodu, która uwzględniana jest przez dyrektora szkoły na etapie dokonywania oceny pracy nauczyciela. Mentor wchodzi również w skład zespołu wizytującego nauczyciela początkującego, w trakcie prowadzenia przez niego lekcji pokazowej, w drugim roku odbywania przygotowania.

Art. 9d

[Informacja w arkuszu organizacyjnym szkoły]

Przepisy art. 9d KN regulowały zasady rozpoczynania, przedłużania oraz przerywania stażu na stopień awansu zawodowego, jak również kwestię podawania w arkuszu organizacji szkoły liczby nauczycieli przystępujących do postępowań egzaminacyjnych lub kwalifikacyjnych. W związku ze zmianami w KN na dzień 1 września 2022 r. w mocy utrzymano wyłącznie przepisy regulujące drugą ze wskazanych materii.

Art. 9e

[Wniosek o podjęcie postępowania awansowego]

Normy prawne art. 9e odnosiły się do awansu zawodowego dyrektorów, nauczycieli w urzędach oraz zwolnionych do pracy w związkach zawodowych i został w całości uchylony na mocy u.z.kn.